اخبار کوتاه

سخنگوی صنعت برق خبر داد؛
تامین برق مراکز مجاز استخراج رمزارز از ابتدای مهر ماه

سخنگوی صنعت برق گفت: از ابتدای مهرماه برق مورد نیاز مراکز مجاز استخراج رمزارز تامین خواهد شد

به گزارش پیام آشنا به نقل از صدا و سیما، مصطفی رجبی مشهدی با اشاره به اینکه مراکز مجاز استخراج رمز ارز ۳۰۰ مگاوات انشعاب مجاز دریافت کردهاند، گفت: مراکز مجاز استخراج رمز ارز از خردادماه به دلیل افزایش مصرف برق از مدار تولید خارج شدند که با پایان زمان لوح مصرف تابستان از ابتدای مهر ماه تأمین برق‌شان مجدد شروع خواهد شد.

وی با اشاره به اینکه تاکنون ۲۱۸ هزار دستگاه رمزارز غیرمجاز در کشور کشف شده است، گفت: مصرف برق این مراکز معادل یک نیروگاه هزارمگاواتی است که البته با وجود پایان زمان لوح مصرف تابستان همچنان مصرف برق بالاست که این نشان دهنده فعالیت مراکز غیرمجاز استخراج رمز ارز است.

سخنگوی صنعت برق با تاکید بر لزوم دریافت مجوز برای فعالیت این مراکز، گفت: این مراکز می‌توانند با احداث نیروگاه تجدیدپذیر برق مورد نیاز را تأمین کنند.

رجبی مشهدی با اشاره به اینکه تعرفه برق مراکز مجاز استخراج رمزارز با قیمت برق صادراتی محاسبه می‌شود، افزود: مراکزی که غیرمجاز فعالیت می‌کنند در صورت دریافت نکردن مجوز، دستگاه‌هایشان جمع آوری، برق مرکز کشف شده قطع و به مراکز قضائی معرفی خواهند شد.

قیمت خانه در تهران از اروپا بیشتر شده است!

یک کارشناس بازار مسکن با بیان اینکه قیمت خانه در تهران با برخی شهرهای اروپایی برابری می کند و بعضا بیشتر شده است گفت: از سال ۹۰ به بعد دچار رکود ساخت و ساز شدیم که نتیجه آن به شکل رشد لجام گسیخته قیمت مسکن بروز پیدا کرد.

به گزارش پیام آشنا به نقل از ایسنا، فرشید پورحجت اظهار کرد: از سال ۱۳۶۰ فشارهایی به حوزه ساخت و ساز وارد شده که تاثیرش را الان، داریم می‌بینیم. قیمت خانه در تهران به قدری جهش کرده که با شهرهای اروپایی برابری می‌کند و حتی بیشتر شده است. با قیمت رهن آپارتمان در تهران و کلانشهرها می‌توان در ترکیه واحد مسکونی خریداری کرد.

نوسان سکه در کانال ۱۱ میلیون تومان

قیمت هر قطعه سکه تمام بهار آزادی طرح جدید دیروز (دوشنبه، ۲۹ شهریورماه) در بازار تهران با افزایش ۶۰ هزار تومانی نسبت به روز گذشته به رقم ۱۱ میلیون و ۷۱۰ هزار تومان رسید.

به گزارش پیام آشنا به نقل از ایرنا، در ساعت ۱۳ دیروز ارزش هر قطعه سکه تمام بهار آزادی طرح جدید با افزایش ۶۰ هزار تومانی نسبت به روز گذشته به رقم ۱۱ میلیون و ۷۱۰ هزار تومان رسید و سکه تمام بهار آزادی طرح قدیم نیز ۱۱ میلیون و ۲۰۰ هزار تومان معامله شد.

همچنین دیروز نیم‌سکه بهار آزادی پنج میلیون و ۸۵۰ هزار تومان، ربع سکه سه‌میلیون و ۴۷۰ هزار تومان و سکه یک گرمی ۲ میلیون و ۲۰۰ هزار تومان قیمت خورد.

علاوه بر این، در بازار طلا نیز نرخ هر گرم طلای ۱۸ عیار به یک میلیون و ۱۲۱ هزار تومان رسید. قیمت هر مثقال طلا نیز چهار میلیون و ۸۵۸ هزار تومان شد.

همچنین اُنس جهانی طلا نیز دیروز یکهزار و ۷۵۳ دلار و ۷۲ سنت قیمت خورد که با در مقایسه با روز گذشته یک دلار و ۲۹ سنت کاهش داشت.

نائب‌رئیس اتحادیه طلا و جواهر تهران در گفتوگو با ایران درباره وضعیت بازار سکه و طلا گفت: قیمت سکه طرح جدید در بازار به دلیل تقاضا در طول روز نوسان دارد.

«محمد کشتی‌آرای» افزود: ممکن است عرضه این نوع سکه در بازار کم باشد و در نتیجه شاهد افزایش قیمت جزئی سکه طرح جدید در مقایسه با انواع دیگر سکه در بازار باشیم.

وی گفت: در مجموع چند روزی است که قیمت انواع سکه و طلا با توجه به کاهش قیمت اُنس جهانی طلا و دلار در بازار نزولی است.

بورس

شاخص بورس به مدار رشد بازگشت

شاخص کل بازار بورس دیروز (دوشنبه، ۲۹ شهریورماه) با هفت هزار و ۲۷۹ واحد افزایش در جایگاه یک میلیون و ۴۲۷ هزار واحدی قرار گرفت.

به گزارش پیام آشنا به نقل از ایرنا، در معاملات دیروز بیش از ۶ میلیارد و ۲۵۱ میلیون سهم، حق تقدم و اوراق بهادار به ارزش ۴۳ هزار و ۷۳۴ میلیارد ریال داد و ستد شد.

همچنین شاخص کل (هموزن) با یک هزار و ۵۹۶ واحد افزایش به ۴۲۲ هزار و ۶۱۱ واحد و شاخص قیمت (هموزن) با یک هزار و هفت واحد رشد به ۲۷۲ هزار و ۹۷۸ واحد رسید.

شاخص بازار اول پنج هزار و ۶۸۸ واحد و شاخص بازار دوم ۱۳ هزار و ۵۵۶ واحد افزایش داشتند.

علاوه بر این در بین همه نمادها، طی صنایع مس ایران (قمسی) با ۸۴۶ واحد، مبین انرژی خلیج فارس (مبین) با ۵۰۳ واحد، صنایع پتروشیمی خلیج فارس (فارس) با ۴۹۹ واحد، گسترش نفت و گاز پارسیان (پارسان) با ۴۲۳ واحد، پتروشیمی پارس (پارس) با ۴۱۹ واحد، پالایش نفت بندرعباس (شبندر) با ۴۰۱ واحد و مخابرات ایران (اخابر) با ۳۷۲ واحد تاثیر مثبت بر شاخص بورس همراه شدند. در مقابل گروه مدیریت سرمایه گذاری امید (وامید) با ۳۱۳ واحد، شرکت سرمایه گذاری صندوق بازنشستگی (وصندوق) با ۲۵۵ واحد، پاما (کالما) با ۱۵۴ واحد، گروه دارویی برکت (برکت) با ۱۴۰ واحد، شرکت سرمایه گذاری استان آذربایجان غربی (وساغربی) با ۱۲۲ واحد، شرکت سرمایه گذاری دارویی تامین (تپیپکو) با ۱۰۹ واحد و شرکت سرمایه گذاری صدر تامین (تامیسکو) با ۱۰۰ واحد تاثیر منفی بر شاخص بورس داشتند. برپایه این گزارش دیروز نماد آریان کیمیا تک (کیمیاتک)، گروه دارویی برکت (برکت)، شرکت سرمایه گذاری تامین اجتماعی (شستا)، سپید ماکیان (سپید)، ایران خودرو (خودرو)، فولاد مبارکه اصفهان (فولاد) و سایپا (خسایا) در نمادهای پُرتراکنش قرار داشتند.

گروه خودرو هم در معاملات دیروز صدرنشین برترین گروه‌های صنعت شد و در این گروه یک میلیارد و ۲۶۱ میلیون برگه سهم به ارزش سه هزار و ۵۷۷ میلیارد ریال داد و ستد شد.

«سیمان» تالار دار شد

تالار اختصاصی سیمان از هفته آینده در بستر معاملات TTS راه اندازی می شود.

به گزارش پیام آشنا به نقل از سازمان بورس و اوراق بهادار، مدیر عملیات بازار بورس کالا طی اپلاغیه‌ای، تالار اختصاصی سیمان از هفته آینده در بستر معاملات TTS راه اندازی می‌شود بر اساس این ابلاغیه از روز شنبه ۳ مهر ماه ۱۴۰۰ کلیه معاملات سیمان به صورت جداگانه در تالار اختصاصی سیمان در بستر معاملاتی TTS و رأس ساعت ۱۱:۳۰ برگزار می‌شود.

بورس کالا که تاکنون در بستر TTS دارای بازارهای صنعتی، صادراتی کیش، فرآورده‌های نفتی، فرعی، پتروشیمی، حراج باز و مناقصه بود به دلیل حجم گسترده معاملات سیمان از هفته آینده شاهد روی کار آمدن تالار سیمان به صورت جداگانه خواهد بود که معاملات در تالار سیمان از ساعت ۱۱:۳۰ دقیقه آغاز می‌شود.

گفتنی است، پیرو ابلاغیه وزارت صمت مبنی بر ممنوعیت خرید و عرضه سیمان خارج از بورس کالا و تعیین فرصت زمانی برای حضور خریداران و فروشندگان سیمان در بورس کالا، روند حضور و پذیرش شرکت‌های سیمانی و همینطور خریداران سیمان در بورس سرعت گرفت و براساس اطلاعیه‌های مدیریت پذیرش و بازاریابی بورس کالای ایران تاکنون ۶۸ شرکت محصول خود را پذیرش کرده اند و چند شرکت نیز در مرحله پذیرش هستند.

از ابتدای عرضه سیمان در بورس کالا که به تاریخ ۹ خرداد ماه بر می گردد در مجموع ۱۰ میلیون و ۷۴۰ هزار و ۲۸۰ تن سیمان در بورس کالا عرضه شد که با تقاضای ۱۲ میلیون و ۱۹۶ هزار و ۱۵۰ تنی همراه و در پایان ۸ میلیون و ۷۸۵ هزار و ۱۸۰ تن آن مورد معامله قرار گرفت.

معاون وزیر راه اعلام کرد
الزام ایرلاین‌ها به عرضه بلیت دو طرفه اربعین

معاون وزیر راه و شهرسازی اعلام کرد که همه شرکت‌های هواپیمایی موظف به عرضه بلیت دو طرفه پروازهای اربعین هستند اما در عین حال بسترهای لازم برای بازگشت زمینی آن‌ها فراهم شده است.

به گزارش پیام آشنا، نعمت‌الله ترکی، معاون توسعه مدیریت و منابع انسانی وزارت راه در حاشیه اولین نشست ستاد اربعین وزارت راه و شهرسازی که با دستور و با دستور رستم قاسمی برگزار شده بود اظهار کرد: یکی از موضوعات مورد بررسی قیمت بلیت پرواز اربعین بود. در جلسه مصوب شد که قیمت رفت و برگشت هر زائر از تهران و ۴ فرودگاه کشور به نجف ۵ میلیون تومان و از شهرهای مشهد و شهرستان‌های شرقی کشور ۶ میلیون تومان باشد. این نرخ تصویب شده ستاد اربعین وزارت راه و شهرسازی است و به کلیه ایرلاین‌ها و مراکز عرضه فروش بلیت اعلام رسمی شده است.

وی ادامه داد: بر اساس توافقات انجام شده، زائران حتما باید پیش از خرید بلیت از طریق سامانه سماح ثبت نام کرده و ویزا نیز دریافت کرده باشند. همچنین تزریق دوز دوم واکسن، همراه داشتن کارت واکسن و جواب منفی تست PCR با اعتبار ۷۲ ساعته برای خرید بلیت الزامی است. زائران پس از انجام این موارد می‌توانند برای خرید بلیت مراجعه کنند. در ستاد اربعین نیز تاکید شد که مراکز عرضه و فروش بلیت هواپیما تنها به کسانی بلیت عرضه کنند که این مراحل را طی کرده باشند.

معاون وزیر راه و شهرسازی با اشاره به الزام شرکت‌های هواپیمایی به عرضه بلیت دوطرفه گفت: امکان تهیه بلیت رفت و برگشت برای زائران در نظر گرفته شده است. برخی نگرانی‌ها وجود داشت که مراکز عرضه بلیت تنها بلیت یکطرفه برای زائران صادر کنند. در این نشست تاکید شد که تمام شرکت‌ها و مراکز فروش بلیت هواپیما ملزم هستند به درخواست زائر بلیت رفت و برگشت صادر کنند، مگر آنکه خود زائر درخواست خرید بلیت یکطرفه‌ای باشد.

وی افزود: مشکلات مربوط به سفر هوایی حل شده است و سازمان هواپیمایی کشوری نیز تمام توان خود را به کار گرفته است که این اعزام به طریق خوبی انجام شود.

براساس گزارش وزارت راه و شهرسازی، ترکی در ادامه با اشاره به اینکه ظرفیتی برای بازگشت زائران از مرز زمینی ایجاد شده است، گفت: برای بازگشت زائران تنها مرز مهران در نظر گرفته شده است و تمام زائران تنها می توانند از این مرز به کشور بازگردند. سازمان راهداری برای پشتیبانی از بازگشت زمینی زائران اعلام آمادگی کرد و در جلسه ستاد مصوب شد برای کلیه زائرانی که از این مرز باز می گردند وسیله ایاب و ذهاب در نظر گرفته شده و نسبت به تجهیز مرز و تهیه وسایل مورد نیاز اقدام شود.

وی ادامه داد: قیمت بلیت برگشت زمینی بر اساس نرخ مصوبی است که سازمان راهداری اعلام خواهد کرد و فکر می‌کنم تفاوت چندانی با دو سال پیش نداشته باشد. امکانات بازگشت زمینی زائران از همین امروز آماده است و ایجاد موکب‌های پذیرایی در مرز نیز پیش‌بینی شده است.

معاون توسعه مدیریت و منابع انسانی وزیر راه و شهرسازی در انتها گفت: سعی می‌کنیم جلسه این ستاد دست کم دو روز در میان برگزار شود و این روند تا پایان مراسم اربعین ادامه خواهد داشت. در این جلسات پیگیر مشکلاتی که اعلام می‌شود و ایجاد هماهنگی میان دستگاه‌های مرتبط هستیم و امیدواریم خدمات مرتبط به حوزه وزارت راه و شهرسازی در سفر اربعین به بهترین شیوه ارائه شود.

روغن وارداتی بخش خصوصی از فروردین در انتظار تخصیص ارز است

عضو هیات مدیره انجمن صنایع روغن نباتی گفت: در حالی که روغن‌های وارداتی بخش خصوصی از فروردین ماه در گمرک مانده، دولت می گوید سهمیه ارز ۶ ماهه نخست سال ۱۴۰۰ برای واردات روغن خام پرداخت شده است.

به گزارش پیام آشنا به نقل از مهر، یک عضو هیأت مدیره انجمن روغن نباتی گفت: حدود ۶ ماه است که روغن‌های بخش خصوصی در بنادر کشور رسوب کرده اما دولت و بانک مرکزی هیچ ارزی برای ترخیص روغن‌های وارداتی بخش خصوصی پرداخت نمی‌کند.

وی که خواست نامش در خبر ذکر نشود، با بیان اینکه دولت نباید به عنوان تاجر، تصمیم گیر و مجری، رقیب بخش خصوصی باشد، گفت: بخش عمده سهمیه ارزی واردات روغن خام در شش ماه نخست سال جاری به شرکت بازرگانی دولتی ایران پرداخت شده و ادامه این روند منجر به تخریب وجه بخش خصوصی ایران در بازار جهانی است.

عضو هیأت مدیره انجمن صنایع روغن نباتی ایران خاطرنشان کرد: در حالی که روغن‌های خام کارخانجات روغن نباتی در بنادر منتظر دریافت ارز است شرکت بازرگانی دولتی برای تحویل روغن خام مورد نیاز کارخانجات پول روغن خام را نقدی دریافت کرده و با هزار زحمت بعد از یک ماه تحویل می‌دهد.

وی افزود: این روند ظلم به بخش خصوصی است که مواد اولیه اش در بنادر چشم انتظار تخصیص ارز باشد و برای خرید همان مواد اولیه مجبور باشد به صورت ریالی و نقدی به شرکت بازرگانی دولتی پول بدهد.

این فعال صنعت روغن نباتی تصریح کرد: بخش خصوصی در صنعت روغن نباتی در حال بی اعتبار شدن و نابودی است و نباید شرکت بازرگانی دولتی تلاشه جدا بافته تخصیص ارز و رقیب بخش خصوصی باشد.

وی همچنین از سید جواد ساداتی نژاد، وزیر جهاد کشاورزی در خواست کرد تا اجازه ندهد مسیر غلط دولت گذشته که منجر به ناسامانی بازار روغن نباتی در سال گذشته شد، تکرار شود.

وضعیت نامطلوب کارگران کوره‌پزخانه‌ها به دلیل غفلت وزارت کار

یک فعال کارگری گفت: طی ۵ سال گذشته دستمزد کارگران شاغل در کوره‌پزخانه‌ها به دلیل بی‌توجهی وزارت کار و مسئولان وقت این وزارتخانه، به صورت جزیره‌ای و خارج از چارچوب قانون پرداخت شده است.

به گزارش پیام آشنا به نقل از مهر، غلامرضا عباسی در مورد وضعیت کارگران کوره‌پزخانه‌ها، گفت: در کوره‌پزخانه‌ها دو نوع کارگر مشغول به کار هستند. کارگران فصلی که همراه با خانواده‌هایشان هستند و خشت تولید می‌کنند و کارگران دائمی که این خشت‌ها را تبدیل به آجر می‌کنند.

قائم مقام کانون عالی انجمن‌های صنفی کارگران ایران با بیان اینکه مشکل قدیمی این کارگران بهداشت، بیمه، درمان و دستمزد است، افزود: از اوایل انقلاب تا سال ۹۵ دستمزدهای این کارگران به صورت پیمان دسته جمعی منعقد می‌شد. در واقع هر ساله پس از تعیین دستمزد توسط شورای عالی کار، در قالب این پیمان مزد کارگران کوره پزخانه با نظارت اداره کار مشخص می‌شد.

وی افزود: اما از سال ۹۵ به بعد با بی توجهی وزارت کار، هنوز این تفاهم‌نامه، در قالب پیمان دسته جمعی منعقد نشده است و کارگران از دریافت دستمزد واقعی خود محروم شده‌اند و دستمزدها به صورت جزیره‌ای پرداخت می‌شود و از چارچوب قانون خارج شده است؛ یعنی هر کارفرمایی به نابه‌سلیقه خود دستمزد این کارگران را می‌پردازد.

عباسی گفت: معاونت روابط کار وزارت کار با کم اهمیت جلوه دادن دستمزد کارگران کوره پزخانه‌ها و عدم نظارت بر این بخش، به معیشت این قشر آسیب زده و به همین ترتیب بیمه، بهداشت، ایمنی و سایر مؤلفه‌های حقوقی نیز به دست فراموشی سپرده شده است.

قائم مقام کانون عالی انجمن‌های صنفی کارگران ایران افزود: بازرسان بیمه تأمین اجتماعی نیز به صورت موردی به این کوره‌پزخانه‌ها سر می‌زنند و اهمیت زیادی هم به اوضاع آنجا نمی‌دهند و اغلب کارفرماها نیز کارگران فاقد بیمه را پنهان می‌کنند تا بازرسان را به آنها صحبت نکنند.

وی ادامه داد: چنانچه وزارت کار و سازمان تأمین اجتماعی در دوره جدید هم به وضعیت بیمه، دستمزد، ایمنی، بهداشت و درمان کارگران کوره‌پزخانه‌ها توجه نکنند، اوضاع بدتر از چیزی می‌شود که انتظار داریم.

این فعل کارگری افزود: اگر خیرین به این کارگران کمک نکنند، معاش این خانواده‌ها بحرانی خواهد شد؛ خیرین بیشتر از دولتی‌ها به این افراد توجه دارند.

عباسی گفت: مقصر اوضاع کارگران کوره پزخانه‌ها وزارت کار است و در این سال‌ها گوش شنوایی برای شنیدن صدای تشکل‌های کارگری هم نداشته است.

وی ابراز امیدواری کرد که وزیر جدید تعاون، کار و رفاه اجتماعی اقدام ویژه‌ای در این زمینه انجام دهد.

اختلاف در روایت بانک مرکزی و مرکز آمار از رشد اقتصادی بهار ۱۴۰۰

مهر- روایت متفاوت مرکز آمار و بانک مرکزی از شاخص های کلان اقتصادی در آمار بهار امسال هم ادامه پیدا کرده است و آمار این دو نهاد در برخی مولفه ها تفاوت فاحشی دارد.

آمار مهمترین اعداد در اقتصاد یک کشور هستند که روایتی دقیق از اوضاع کشور را بیان می‌کنند. هرچه این آمار دقیق‌تر باشد، تسلط سیاست گذاران به شرایط موجود بیشتر و به تبع آن سیاست‌های مناسب‌تری اعمال خواهد شد. وجود تعارض‌های فاحش در آمار منابع مختلف، می‌تواند تبعاتی غیر قابل جبران برای اقتصاد کشور به ارمغان بیاورد، چرا که آمار، زمینه ساز اقدامات آینده هستند.

در سال‌های گذشته تعارض‌ها و اختلافات جدی بین مرکز آمار ایران و بانک مرکزی در شاخص‌های کلان اقتصادی وجود داشت. پس از واکنش کارشناسان و تحلیلگران، این امید شکل گرفت که با اصلاحات ریشه‌ای این مشکل برطرف شود اما همچنان روایای این تناقضات در آمار سال ۱۴۰۰ نیز به چشم می‌خورد. مرکز آمار ایران و بانک مرکزی دیروز و امروز امار شاخص‌های کلان اقتصادی مربوط به بهار امسال را منتشر کردند که اختلافات فاحشی دارد. این تناقض نه تنها در آمار کلی نرخ رشد، بلکه در شاخص‌های زیرمجموعه نیز دیده می‌شود.

مرکز آمار رشد اقتصادی بهار امسال با احتساب نفت را ۷.۶ درصد و بانک مرکزی ۶.۲ درصد اعلام کرده است که از اختلافی ۱.۴ درصدی حکایت دارد.

در زیرگروهها نیز در حالی که مرکز آمار رشد بخش ساختمان در بهار ۱۴۰۰ را ۱۲.۹ درصد اعلام کرده است، بانک مرکزی در گزارش خود رشد این بخش را منفی ۱۲.۳ درصد بیان می‌کند. همچنین با وجود اینکه مرکز آمار ایران رشد اقتصادی گروه کشاورزی را منفی ۴.۵ درصد ذکر کرده اما بانک مرکزی این مقدار را کمتر از منفی یک درصد ذکر می‌کند. آمار منتشر شده از سوی بانک مرکزی را در جدول زیر مشاهده می‌کنید.

اما تناقضات به همین جا ختم نمی‌شود و مرکز آمار درحالی رشد بخش‌های گروه نفت و گروه صنایع و معادن و گروه صنعت را به ترتیب ۱۳.۸ و ۵.۵ درصد ذکر کرده، این اعداد در آمار اعلامی بانک مرکزی به ترتیب ۲۳.۳، ۲.۱ و ۶.۱ درصد است.

طبق اعلام مرکز آمار ایران، محصول ناخالص داخلی (GDP) به قیمت‌های پایه سال (۱۳۹۰) در سه ماهه اول سال ۱۴۰۰ به رقم ۱۷۷۷ هزار میلیارد ریال با نفت و ۱۵۰۹ هزار میلیارد ریال بدون نفت رسیده که نشان از رشد ۷.۶ درصدی با نفت و ۴.۶ درصدی بدون نفت دارد اما بر اساس آمارهای اعلام بانک مرکزی، تولید ناخالص داخلی کشور در فصل اول ۱۴۰۰ (به قیمت‌های پایه سال ۱۳۹۵)، با نفت به رقمی حدود ۳.۴۷۷ هزار میلیارد ریال و بدون نفت به حدود ۳.۱۴۸ هزار میلیارد ریال رسید که در مقایسه با دوره مشابه سال قبل به ترتیب از افزایش ۶.۲ و ۴.۷ درصدی برخوردار است.

در ادامه آمار منتشر شده از سوی مرکز آمار را مشاهده می‌کنید که بیانگر تناقضات مطرح شده است.

به نظر می‌رسد داستان تناقضات آمار در نهادهای تخصصی، منجر به خدشه دار شدن اصالت آن‌ها و مرکز مرجع آن شده و تولید آمار در نهادهای مختلف، ثمره‌ای جز موازی کاری و بی اعتمادی افکار عمومی نسبت به آمارهای رسمی ندارد. لذا وقت آن رسیده است که ریشه‌های این مشکل شناسایی و نسبت به حل آن اقدام جدی صورت بگیرد. به عقیده صاحب نظران ایجاد یک صدایی در انتشار آمارهای اقتصادی و یا حل اختلاف‌های منابع منتشر کننده آمار، می‌تواند از اولین اقدامات در راستای حل این موضوع باشد.

یادداشت

برق و گاز را چطور نجات دهیم؟

بعد از خاموشی‌های تاسف‌آور و خسارت‌بار امسال، اکنون خبر می‌رسد که کشور در فصل سرما نیز با کمبود گاز مواجه می‌شود. چه‌بسا خاموشی‌ها در زمستان هم تکرار شود. شکی نیست که این وضعیت، ناشی از اقتصاد مخدوش انرژی در کشور است.

قیمت‌گذاری غلط برق و گاز از یکسو باعث افزایش سالانه تقاضا شده و از سوی دیگر عرضه نیز به اندازه کافی صورت نگرفته است؛ چون قیمت‌های پایین، حضور بخش غیردولتی را بدون توجیه کرده و دولت هم نتوانسته است منابع کافی را تامین و مطالبات سرمایه‌گذاران را پرداخت کند. یعنی مشکل عظیم کمبود برق و گاز کشور، ریشه در مشکلی دارد که در اولین جلسات یک کلاس اقتصاد به دانشجویان آموزش داده می‌شود؛ وضع قیمت‌های پایین، باعث افزایش تقاضا و کمبود عرضه می‌شود! البته اقتصاددان از این وضعیت تعجب نمی‌کند؛ همان‌طور که سال‌ها قبل میلتون فریدمن گفته بود: «اگر اداره یک بیابان را به دولت بسپارید با کمبود شن مواجه می‌شوید!»

هرچند ریشه مشکل بسیار ساده و ناشی از قیمت‌گذاری غلط بوده است، اما بدلیل مزمن و پایدار شدن آن، راه‌حل موضوع به این سادگی نیست و یادآور شعر سعدی شیرازی است که:

سر چشمه شاید گرفتن به بیل
چو بر شد نشاید گذشتن به پیل

بعطور خلاصه با اقتصادی مواجه هستیم که به قیمت‌های پایین انرژی و یارانه‌های سنگین آن «معتاد» شده و اکوسیستم فعالیت‌های اقتصادی حول این قیمت‌ها و یارانه‌ها شکل گرفته است. عده‌ای ساده‌اندیشانه پیشنهاد می‌کنند قیمت‌ها را یکشبه آزاد کنیم تا همه چیز حل شود. این راهکار البته شبیه بستن معتاد به تخت است و عواقب آن نامعلوم است؛ عده‌ای نیز از میان سیاستگذاران به دنبال آن هستند با انواع قوانین و بندهای قانونی «دولت مکلف است...» و «دولت موظف است...» مشکل را حل کنند.

اما راه نجات چیست؟ ریشه مشکل در قیمت‌هاست و باید این مشکل حل شود. طبیعتا اولین گزینه‌ای که به ذهن می‌رسد این است که بر رویم سراغ مصرف‌کننده نهایی و یارانه‌ها را حذف کنیم! این کار هم چون سخت و پرچالش است، معمولا موضوع از مسیر اصلی خود منحرف می‌شود.

باید دقت داشت که زنجیره ارزش انرژی، از تولید، انتقال، توزیع و مصرف تشکیل می‌شود. باید اصلاح قیمت‌گذاری در بخش مصرف را فعلا مسکوت گذاشت و اصلاح قیمتی در چرخه تولید، انتقال و توزیع صورت گیرد؛ به گونه‌ای که در فازهای اولیه صرفا جلوی تلفات انرژی را بگیرد و یک بازی برد-برد را شکل دهد.

سال‌هاست گفته می‌شود تلفات بالایی در چرخه تولید تا توزیع وجود دارد. با چند اقدام ساده حسابداری، ابتدا باید تلفات پنهان آشکار شود، سپس حق مالکیت تعریف شود، بعد از آن مشکل به طور خودکار حل خواهد شد. در ادامه دو مثال و پیشنهاد کاربردی صرفا به عنوان نمونه مورد اشاره قرار می‌گیرد. البته اعداد دقیق نیستند و صرفا برای درک بهتر راهکار، استفاده شده‌اند.

پیشنهاد نمونه ۱- اصلاح قیمت‌گذاری برای شرکت‌های توزیع برق: در مدل فعلی فعالیت شرکت‌های توزیع، این شرکت‌ها برق را به قیمت ناچیزی دریافت می‌کنند و به قیمت ناچیزی نیز به مشترکان می‌فروشند. مثلا هر کیلووات را ۵۰ تومان می‌خرند و ۶۰ تومان به مشترک می‌فروشند. برای آشکار شدن ارزش واقعی برق می‌توان برق را به این شرکت‌ها ۲۰۵۰ تومان داد و آنها هم برق را به مردم ۲۰۶۰ تومان بفروشند! البته کماکان از مردم ۶۰ تومان دریافت خواهد شد و ۲۰۰۰ تومان مابه‌التفاوت را دولت پرداخت می‌کند. در این مدل، خالص دریافت و پرداخت دولت، شرکت‌های توزیع و مردم هیچ تغییری نمی‌کند و صرفا اعداد حسابداری بزرگ می‌شوند. اما اتفاق شگفت‌انگیزی که رخ می‌دهد این است که ارزش اقتصادی تلفات انرژی شفاف می‌شود. کافی است اینجا یک حق مالکیت برای شرکت‌های توزیع تعریف شود که بتوانند «هرصدی» از تلفات بازیابی‌شده را به قیمت برق صادراتی به فروش برسانند. در این شرایط، سرمایه‌گذاری برای شناسایی و کاهش تلفات و جلوگیری از برق‌دزدی و شناسایی ماینرهای غیرمجاز در کلاهبرداری برق، کاملا توجیه‌پذیر خواهد بود. چون ارزش هر کیلووات برق دیگر رقم ناچیز ۵۰ تومان نیست، بلکه ۲۰۰۰ تومان است! البته برای این منظور باید یک بازار برق صادراتی داخلی نیز شکل بگیرد که طرف عرضه و تقاضا دارد و در مجالی دیگر به آن خواهیم پرداخت. ممکن است گفته شود شرکت‌های توزیع با این روش همراهی نخواهند کرد. راهکار، ساده است: ابتدا به صورت پایلوت و داوطلبانه و با امتیازها و «هرصد» بیشتر شروع کنید. منافع اقتصادی، همه را به این بازی وارد خواهد کرد.

پیشنهاد نمونه ۲- اصلاح قیمت سوخت و برق نیروگاه‌ها: مشابه راهکار قبلی را می‌توان برای نیروگاه‌های حرارتی نیز به کار برد. به جای ارائه گاز تقریبا مفت و دریافت برق تقریبا مفت، گاز به قیمت صادراتی به نیروگاه فروخته شود و در عوض برق نیز به قیمت صادراتی از آنها خریداری شود؛ به گونه‌ای که در بدو امر هیچ تغییری در خالص دریافت و پرداخت دولت و نیروگاه‌ها صورت نگیرد. صرفا اعتبار سوخت صرفه‌جویی‌شده در اختیار نیروگاه‌های مذکور قرار گیرد. در اینجا نیز با آشکار شدن ارزش اقتصادی گاز و برق که دهها برابر وضعیت فعلی است، هرگونه سرمایه‌گذاری داوطلبانه برای افزایش راندمان، توجیه‌پذیر خواهد شد. در اینجا نیز باید یک بازار گاز صادراتی داخلی شکل گیرد که توضیح آن را به مجال دیگری موکول می‌کنیم. طبیعی است که نیروگاه‌ها با راندمان بالاتر داوطلب اولیه این موضوع خواهند بود و با همان‌ها می‌توان فاز آزمایشی کار را شروع کرد.

نکته مهم این است که اجرای چنین پیشنهادهایی نیاز به هیچ قانون جدیدی ندارد و آن قدر قانون معطل در کشور داریم (نظیر ماده ۱۲ قانون رفع موانع تولید) که از ظرفیت‌های همان‌ها می‌توان بهره برد. آنچه در این مقاله پیشنهاد شد بر مبنای راه‌حل‌های خالص اقتصادی بود؛ البته ظرافت‌های مهمی در این خصوص وجود دارد که غفلت از آنها و ضعف در طراحی باعث شکست طرح می‌شود؛ همان‌طور که ظرفیت‌هایی چون ماده ۱۲ قانون رفع موانع تولید عملا نه به حال موفق نبوده‌اند. درباره این ظرافت‌ها و طراحی مکانیزم دقیق در مجالی دیگر، ان‌شاءالله ابعاد موضوع را تشریح خواهیم کرد.

در یک بازه میان‌مدت (مثلا سه ساله) این اقدامات قابل تعمیم به خانوار هستند. گلن نهایی نیز خواهد بود؛ به هر شهروند سهمیه برق و گاز (و بنزین) تخصیص می‌یابد و یک بار برای همیشه معضل یارانه انرژی در کشور حل می‌شود و در عین حال درآمد پایه همگانی برای همه مردم تضمین و تامین می‌شود. اما ابعاد این طرح، شگفت‌انگیز و خارج از تصور است. مثلا یکی از جنبه‌های طرح این است که اهالی روستاهای دورافتاده کشور از مسوولان خواهند خواست لطفا بی‌خیال گلارستانی با هزینه هنگفت به ما شوید و سهم گاز ما را با قیمت ارزی و به‌صورت نقدی در اختیار خودمان قرار دهید!

دکتر مهدی نصرتی
Alborz.payam@gmail.com